

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПАВЛА ТИЧІНИ
РАДА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ
СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО

НАУКА. ОСВІТА. МОЛОДЬ

**Матеріали
XIII Всеукраїнської наукової конференції
студентів та молодих науковців
(Умань, 22 квітня 2020 р.)**

Умань – 2020

УДК 378
У 52

Головний редактор:

Безлюдний О. І. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Гедзик А. М. – доктор педагогічних наук, професор, перший проректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коляда Н. М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційних досліджень та європейської інтеграції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ревнюк Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з гуманітарних питань Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Бортник М. С. – фахівець редакційного відділу Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Логіна Л. В. – начальник відділу науково-технічного розвитку та європейської інтеграції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельник О. С. – кандидат технічних наук, доцент, голова Ради молодих науковців Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Руденко В. М. – начальник редакційного відділу Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Тинкован М. В. – фахівець відділу науково-технічного розвитку та європейської інтеграції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Чирва Г. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Юрченко Н. Ю. – голова Студентського наукового товариства, студентка III курсу факультету фізики, математики та інформатики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

У 52 **НАУКА. ОСВІТА. МОЛОДЬ** : матеріали XIII Всеукр. наук. конф. студентів та молодих науковців (Умань, 22 квітня 2020 р.) / за ред. О. І. Безлюдного. – Умань : Візаві, 2020. – 310 с.

До збірника увійшли матеріали XIII Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих науковців «НАУКА. ОСВІТА. МОЛОДЬ», яка відбулася на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини 22 квітня 2020 року.

© Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, 2020

Чамлай Дінна Причини агресивної поведінки в підлітковому віці	261
Чумак Анастасія Інноваційний маркетинг як інструмент успішного ведення бізнесу	263
Чумак Ольга Значення науково-технічних революцій ХХ століття	266
Чупіна Катерина Інклюзивний туризм, як складова реабілітації студентської молоді з інвалідністю	269
Швецова Яна Казка як терапевтичний метод подолання страхів в дошкільному віці	272
Швирид Ірина Династія Тюдорів у світовому кінематографі	275
Шевченко Ірина Розвиток креативних здібностей студентів у процесі навчання	278
Шевчук Владислав Конкурентність молоді на ринку праці	281
Шинкарчук Аліна Середньовічні німецькі торговельні гільдії	283
Шишак Андріана Інтерактивні методи роботи з підручником у початковій школі: технологія колективно-групового навчання	286
Шокарь Олена Жакерія у Франції як один із проявів антифеодальної боротьби	290
Юзвенко Ірина Мистецьке будівництво в Україні в революційну добу (березень 1917–1921 рр.)	294
Юрченко Наталія Використання інновацій у навчанні математики	296
Ямбулатов Марк Актуальність мотивації в економічній діяльності підприємства	299
НАШІ АВТОРИ	303

якими нерідко були лицарі. У 1388 р. союзи лицарів добилися розпуску цього об'єднання [2, с. 57–58].

Таким чином, міста, городяни не тільки утримували провідні позиції в сфері середньовічної торгівлі й ремесел, мореплавства, створення багатоманітних зв'язків і спільнот нового типу, вони мали повсюдно значний, хоча дуже різний в країнах вплив на аграрний лад, на становище селян і феодалів, на розвиток феодальної держави. Комунальні революції сприяли подальшому зміцненню міст, росту політичного й економічного впливу «третього стану», особливо купецтва, утвердженню керівної ролі міста щодо села, яка встановлюється завдяки міським ринкам, вже не контрольованим феодалам. Без сумніву, розвиток міст, особливо зростання їх політичної ролі, були одним з основних факторів, який призвів до падіння феодальної системи.

Список використаних джерел

1. Белов Г. Городскойстрой и городская жизнь средневековой Германии / Г. Белов. – М., 1912. – 224 с.
2. Город в средневековой цивилизации Западной Европы. Т. 1. Феномен средневекового урбанизма. – М.: Наука. 1999. – 390 с.
3. История Германии: учебное пособие : в 3 тт. / под общ. ред. Б. Бонвеча, Ю. В. Галактионова. – М.: КДУ, 2008. – Т. 1: С древнейших времен до создания Германской империи / Л. П. Белковец, С. А. Васютин, Е. П. Глушанин и др.; отв. ред. С. А. Васютин и Е. П. Глушанин. – 544 с.
4. Сванидзе А. А., Город в средневековой цивилизации Западной Европы. Т. 2. Жизнь города и деятельность горожан. – М.: Наука, 1999. – 345 с.
5. Хачатурян Н. А. Политическая организация средневекового города // Город в средневековой цивилизации Западной Европы. М., 1999. Т. 1. – 315 с.

Андріана Шишак

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ РОБОТИ З ПІДРУЧНИКОМ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ТЕХНОЛОГІЯ КОЛЕКТИВНО-ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти та Концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» мета сучасної початкової школи полягає в оволодінні учнями ключовими та предметними компетентностями, зокрема ключовою компетентністю «навчання впродовж життя», основним складником якої є вміння працювати з підручником [3; 5].

Діти 6–10 років краще засвоюють навчальний матеріал під час активної взаємодії один з одним та з учителем. Зважаючи на це, акцентуємо увагу на необхідність використання інтерактивних методів роботи з підручником на уроках у школі I ступеня.

Згідно із проведеним нами анкетуванням учителів початкової школи встановлено, що одними із найбільш поширених у практиці педагогів є інтерактивні методи технології кооперативно-групового навчання.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури свідчить про те, що заявлена проблема розглядалася такими вченими: Я. Кодлюк, О. Савченко, О. Радченко, О. Пошетун, Л. Пироженко, Н. Бібік, М. Вашуленком, О. Онопрієнко та ін.

Зазначене вище зумовило вибір теми дослідження.

Мета роботи полягає у визначенні дидактичних умов використання інтерактивних методів роботи з підручником технології колективно-групового навчання у школі першого ступеня.

За Я. Кодлюк підручник – це «вид навчальної літератури, який репрезентує знання і види діяльності з конкретного навчального предмета відповідно до державних стандартів освіти та вимог навчальної програми з урахуванням особливостей цього предмета (його домінуючої функції), типу школи, вікових особливостей учнів і будується на засадах домінуючої концепції навчання» [2, с. 14].

Робота з підручником – це метод навчання, який передбачає роботу з кожним зі структурних компонентів навчальної книги, що організовується на різних етапах уроку як під керівництвом учителя, так і самостійно; у процесі такої діяльності в учнів формується вміння працювати з підручником [1].

Уміння працювати з підручником є комплексним і об'єднує вміння працювати з навчальними текстами підручника та з його позатекстовими компонентами. Задля формування в молодших школярів зазначених вище умінь варто організовувати на уроках роботу зі всіма структурними компонентами навчальної книги: текстом, апаратом організації засвоєння, ілюстративним матеріалом, апаратом орієнтування.

Інтерактивну технологію навчання дослідники структурують на чотири підгрупи, кожна з яких охоплює певну систему інтерактивних методів навчання:

- технологія кооперативного навчання (інтерактивні методи: «Робота в парах», «Ротаційні трійки», «Карусель» тощо);
- технологія колективно-групового навчання («Незакінчене речення», «Мікрофон», «Обговорення проблеми в загальному колі», «Мозковий штурм», «Аналіз ситуації» та інші);
- технологія ситуативного моделювання (методи: «Симуляції або імітаційні ігри», «Розігрування ситуацій за ролями» тощо);
- технологія опрацювання дискусійних питань («Метод ПРЕС»,

«Займи позицію», «Зміни позицію», «Неперервна шкала думок», «Дискусія», «Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу» та інші) [4].

Розкриємо сутність інтерактивної технології колективно-групового навчання. Зазначена технологія передбачає одночасну фронтальну роботу всіх учнів класу. Зазначимо, що питання вчителя мають бути відкритими, які б спонукали учасників освітнього процесу до активних міркувань та висловлення особистої думки [6].

Інтерактивні методи роботи з підручником на уроках у початковій школі технології колективно-групового навчання мають певні різновиди (відповідно до структурних компонентів підручника):

– інтерактивні методи роботи з навчальним текстом підручника (ІМР з НТП) технології колективно-групового навчання – допомагають ефективно та оптимально організувати роботу з текстовим матеріалом навчальної книги, а на основі цього – формувати вміння працювати з текстом (виділяти головну думку, переказувати, складати план, ставити питання тощо);

– інтерактивні методи роботи з апаратом організації засвоєння (ІМР з АОЗ) технології колективно-групового навчання – спрямовані на формування в молодших школярів умінь працювати з навчальними завданнями та вправами;

– інтерактивні методи роботи з ілюстративним матеріалом підручника (ІМР з ІМ) технології колективно-групового навчання – сприяють формуванню умінь працювати з ілюстраціями навчальної книги;

– інтерактивні методи роботи з апаратом орієнтування підручника (ІМР з АО) технології колективно-групового навчання – покликані вчити дітей молодшого шкільного віку орієнтуватися у структурі книги.

Розкриємо сутність кількох інтерактивних методів роботи з підручником технології колективно-групового навчання.

Обговорення проблеми в загальному колі як ІМР з НТП. Навчальні тексти часто репрезентують різноманітні складні питання, зокрема морального характеру. Висловити свою позицію і довести її – ось основні завдання вказаного методу.

Мозковий штурм як ІМР з АОЗ. Є такі навчальні завдання і вправи, які потребують від учнів колективного обговорення для пошуку кількох рішень. Тоді варто використати такий метод.

Аналіз ситуації як ІМР з ІМ. Якщо в підручнику є сюжетні малюнки, їх зміст варто проаналізувати за певним алгоритмом, який пропонує вказаний варіант, ставлячи питання та виділяючи головне.

Незакінчені речення як ІМР з АО. Передбачає наявність єдиної конкретної формули для висловлення своєї позиції щодо вміння користуватися апаратом орієнтування підручника, його суті та елементів; формує вміння висловлюватися стисло.

На основі аналізу психолого-педагогічної і методичної літератури та

педагогічного досвіду вважаємо, що використання інтерактивних методів навчання у процесі роботи з підручником буде ефективним за таких дидактичних умов:

– органічне включення інтерактивних методів роботи з підручником технології колективно-групового навчання у зміст уроку – передбачає використання інтерактивних методів для реалізації мети уроку на етапі сприймання та усвідомлення учнями нового матеріалу, а також на етапі узагальнення, систематизації і закріплення вивченого;

– посилення розвивальної спрямованості інтерактивних методів роботи з навчальною книгою технології колективно-групового навчання на уроках у початковій школі – вказує на те, що використання інтерактивних методів технології колективно-групового навчання повинно забезпечувати розвиток психічних процесів та творчих здібностей молодших школярів, а також формування загальнонавчальних умінь і навичок [2, с. 138];

– врахування вікових особливостей молодших школярів у процесі використання інтерактивних методів роботи з підручником технології колективно-групового навчання – полягає у необхідності зважання на соціальний досвід, емоційність, особливості поведінки молодших школярів та підбір з віком тих інтерактивних методів технології колективно-групового навчання, які потребують глибшого аналізу, синтезу, порівняння, класифікації тощо.

Визначені дидактичні умови реалізовані у відповідній методиці, результативність якої доведена експериментально (експеримент проводився у загальноосвітній школі I–III ступенів села Нижбірок Гусятинського району Тернопільської області (довідка про впровадження № 5 від 28.01.2019 р.)).

Таким чином, системне застосування інтерактивних методів роботи з підручником технології колективно-групового навчання на уроках у початковій школі із урахуванням визначених дидактичних умов сприяє формуванню в учнів школи I ступеня комплексного вміння працювати з підручником, а на його основі – ключової компетентності «навчання впродовж життя».

Список використаних джерел

1. Кодлюк Я. П. Робота з підручником на уроках у початковій школі : посібник для вчителя початкової школи / Я. П. Кодлюк, О. Я. Янченко; за ред. О. Я. Савченко. – К. : Наш час, 2009. – 104 с.
2. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті : підручник для магістрантів та студентів педагогічних факультетів / Я. П. Кодлюк. – К. : Наш час, 2006. – 368 с.
3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/konczepczya.pdf>.

4. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1–2 класи. – К. : ТД «Освіта–центр+», 2018. – 240 с.
6. Шишак А. М. Інтерактивні методи роботи з підручником у початковій школі / А. М. Шишак // Сучасна початкова освіта в поглядах молодих науковців : матеріали II туру Всеукр. конк. студ. наукових робіт зі спеціальності «Початкова освіта». – 2019. – Вип. 8. – С. 138–144.

Олена Шокарь

ЖАКЕРІЯ У ФРАНЦІЇ ЯК ОДИН ІЗ ПРОЯВІВ АНТИФЕОДАЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Одним із яскравих проявів соціальної активності народних мас в епоху Середньовіччя була антифеодальна боротьба селянства, яка проходить крізь усю західноєвропейську історію того часу. Одним із найбільших антифеодальних селянських повстань у середньовічній Європі є Жакерія.

Дана тема є актуальною, оскільки вона дозволяє на рівні історичної ретроспективи осмислити складні та неоднозначні процеси, які відбулися у французькому середньовічному суспільстві і були пов'язані зі змінами в соціально-економічному та політичному житті Франції. Саме ці зміни, як відомо, зумовили, зокрема у Франції, появу народно-релігійних рухів у XIII–XIV ст.

Мета полягає в тому, щоб на основі аналізу джерел та літератури здійснити спробу виявити загальні закономірності, що призвели до масових виступів французького селянства та визначити їх пріоритетні вимоги.

Історіографія Жакерії охоплює чимало дослідників. Одним із них є український історик Вадим Ададуров, який у праці «Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття)» узагальнено дає об'єктивну характеристику значення Жакерії для подальшого розвитку феодальних інституцій у Французькому королівстві. Серед праць західноєвропейських фахівців XX – початку XXI ст. варто виокремити роботи М. Блока, М.-А. Больє, Ж. Дюбі, Ж. Карпантьє та Ф. Лебрена, Й. Літлвуд, К. Фаулера, Р. Фавтьє, Ж. Мадоля, І. Комбо, Ж. Фав'є.

Розглядаючи витоки і мотиваційні засади народно-релігійних виступів у французькому соціумі, варто відзначити, що Жакерія – «продукт» соціально-економічного розвитку Франції XIII–XIV ст. Визна-

Чупіна Катерина, аспірант кафедри психології

Науковий керівник: Сафін О. Д., доктор психологічних наук, професор
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Швецова Яна, студентка II курсу факультету дошкільної та технологічної освіти

Науковий керівник: Чулошнікова М. О., старший викладач
Криворізький державний педагогічний університет

Швирид Ірина, магістрантка історичного факультету

Науковий керівник: Кривошея І. І., доктор історичних наук, професор
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Шевченко Ірина, студентка I курсу факультету початкової освіти

Науковий керівник: Коберник Г. І., кандидат педагогічних наук, професор
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Шевчук Владислав, студент I курсу Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти

Науковий керівник: Бержанір А. Л., кандидат соціологічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Шинкарчук Аліна, магістрантка історичного факультету

Науковий керівник: Гордієнко В. В., кандидат історичних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Шишак Андріана, магістрантка факультету педагогіки і психології

Науковий керівник: Кодлюк Я. П., доктор педагогічних наук, професор
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Шокарь Олена, магістрантка історичного факультету

Науковий керівник: Кривошея І. І., кандидат історичних наук, професор
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Юзвенко Ірина, студентка I курсу факультету української філології

Науковий керівник: Дудник О. В., кандидат історичних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Юрченко Наталія, студентка III курсу факультету фізики, математики та інформатики

Науковий керівник: Годованюк Т. Л., кандидат педагогічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Ямбулатов Марк, студент V курсу факультету інформаційних технологій та управління

Науковий керівник: Штепа О. В., кандидат економічних наук, доцент
Київський університет імені Бориса Грінченка

Наукове видання

НАУКА. ОСВІТА. МОЛОДЬ

**Матеріали
XIII Всеукраїнської наукової конференції
студентів та молодих науковців
(Умань, 22 квітня 2020 р.)**